

Innst. O. nr. 38

(2006-2007)

Innstilling til Odelstinget fra kontroll- og konstitusjonskomiteen

Dokument nr. 8:22 (2006-2007)

Innstilling fra kontroll- og konstitusjonskomiteen angående representantlovforslag fra stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Berit Brørby og Ågot Valle om lov om endringer i lov 5. februar 1932 nr. 1 om straff for handlinger som påtales ved riksrett og lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker.

Til Odelstinget

SAMMENDRAG

Stortingsrepresentantene Carl I. Hagen, Berit Brørby og Ågot Valle har 30. november 2006 fremsatt forslag om endringer i ansvarlighetsloven og i riksrettergangsloven som inngår som en del av forslaget til en reform av Riksretten.

Representantforslaget fremmes på bakgrunn av forslagene fremsatt i Dokument nr. 12:1 (2003-2004) - grunnlovsforslag fra Jørgen Kosmo, Inge Lønning, Lodve Solholm, Ågot Valle, Odd Holten, Berit Brørby og Carl I. Hagen om endringer i Grunnloven §§ 20, 30, 86, 87 og nye §§ 15 og 82 (Riksretten). Forslaget bygger videre på forslagene fremsatt i Dokument nr. 19 (2003-2004) fra utvalget til å utrede alternativer til riksrettsordningen.

HOVEDPUNKTER I FORSLAGET TIL NY RIKSRETTSORDNING

Forslagsstillerne viser til Dokument nr. 19 (2003-2004) der det fremgår at utvalget har foreslått å beholde riksrettsordningen, men at det er lagt vekt på å bygge ned de sider ved dagens ordning som åpner for en utpreget politisk skjønnsutøvelse, og styrke den rettslige dimensjonen. Riksretten er foreslått videreført som en særdomstol for et avgrenset, konstitusjo-

nelt ansvar, men det foreslås endringer i dagens ordning både når det gjelder organisering og ansvarsgrunnlag.

Ansvarlighetsloven er foreslått beholdt, men bestemmelser som knytter straffansvaret til svært vidt-favnende og utpreget politiske vurderingstemaer er ikke foreslått videreført.

Det er foreslått presisert i Grunnloven § 86 og i ansvarlighetsloven at det konstitusjonelle ansvar avgrenses til brudd på konstitusjonelle plikter som påhviler statsråder, stortingsrepresentanter og høyesterettsdommere. Riksrettens kompetanse er foreslått utvidet til også å omfatte erstatningssaker - uavhengig av om det anlegges straffesak og av om tiltalte i en konkret sak idømmes straff.

Regjeringens opplysningsplikt overfor Stortinget og plikt til å søke avskjed etter mistillitsvotum er foreslått grunnlovsfestet, jf. forslag til nye bestemmelser i Grunnloven §§ 82 og 15 og ansvarlighetsloven § 15.

Etter dagens ordning består Riksretten av dommere fra Høyesterett og medlemmene i Lagtinget. Høyesterettsdommere skal fortsatt inngå i Riksretten, men lagtingsmedlemmene erstattes av et Riksrettsutvalg - legdommere som velges av Stortinget for en periode på 6 år. Møtende stortingsrepresentanter skal ikke lenger kunne være medlemmer av Riksretten. I henhold til den foreslåtte Grunnloven § 86 skal Riksretten bestå av 11 medlemmer - 5 dommere fra Høyesterett og 6 medlemmer valgt av Stortinget. Høyesterettsjustitiarius skal være Riksrettens president.

Av den foreslåtte Grunnloven § 86 fremgår det videre at Stortinget i plenum erstatter Odelstinget som påtalemyndighet i riksrettssaker.

Kontroll- og konstitusjonskomiteen forutsettes å overta protokollkomiteens funksjon som forberedende organ, og komiteens funksjon foreslås regulert i Stortingets forretningsorden. Det er foreslått at Stor-

tinget, med tilslutning fra en tredjedel av representantene, skal kunne vedta at et nytt, uavhengig særorgan - kalt Stortingets ansvarskommisjon - skal innlede undersøkelser med sikte på å avklare om det er grunnlag for å gjøre konstitusjonelt ansvar gjeldende mot noen. Kommisjonen skal bestå av 5 medlemmer oppnevnt av Stortinget for en 6-års periode, og medlemmene skal blant annet ha påtale- og etterforskningskompetanse. Kommisjonen rapporterer til Stortinget, og saken forberedes deretter i kontroll- og konstitusjonskomiteen som avgir innstilling i påtalespørsmålet til Stortinget. Regler om ansvarskommisjonen gis i riksrettergangsloven.

Om den nærmere begrunnelsen for forslagene vises det til Dokument nr. 19 (2003-2004).

Nærmere om forslagene til endringer i lov 5. februar 1932 nr. 1 om straff for handlinger som påtales ved riksrett (ansvarlighetsloven)

Forslagsstillerne viser til at ansvarlighetsloven gir særlige straffebestemmelser for de konstitusjonelt ansvarlige, dvs. høyesterettsdommere, stortingsrepresentanter og statsrådets medlemmer. Bestemmelsene om statsrådenes ansvar i §§ 8-11 er de mest sentrale. Straffelovens alminnelige regler supplerer ansvarlighetsloven og gjelder således i tillegg til de forhold som er omhandlet i ansvarlighetsloven.

Riksrettens kompetanse er i dag begrenset til handlinger eller unnlatelser som de konstitusjonelt ansvarlige begår "som saadanne", jf. Grunnloven § 86. Et hovedsynspunkt bak forslaget til endringer både i Grunnloven og i ansvarlighetsloven er at Riksrettens kompetanse bør strammes inn og presiseres slik at det bare er straffbare handlinger som alene statsråder, stortingsrepresentanter og høyesterettsdommere kan begå, og som innebærer et brudd på en konstitusjonell plikt, som skal påtales ved riksrett. På denne måten blir det større grad av samsvar mellom Riksrettens eksklusive kompetanse og det særegne ved de straffbare handlingene som pådømmes ved riksrett.

Merknadene til de enkelte bestemmelser fremgår av Dokument nr. 8:22 (2006-2007) og Dokument nr. 19 (2003-2004).

Nærmere om forslagene til endringer i lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangs måten i riksrettssaker (riksrettergangsloven)

Forslagsstillerne viser til at det i Dokument nr. 19 (2003-2004) og i Dokument nr. 12:1 (2003-2004) er foreslått endringer i rettergangsreglene for riksrettsaker. Dette medfører behov for enkelte endringer i gjeldende riksrettergangslov. Det foreslås endringer i sammensetningen av selve Riksretten, nye regler om påtalemyndigheten og nye regler om etterforskningsstadiet i prosessen. I hovedsak er endringsforslagene

av redaksjonell art, som en konsekvens av at Riksrettens sammensetning endres. "Lagtingets medlemmer" erstattes av "de av Stortinget valgte medlemmer". Oppgavene til Riksrettens president overtas av høyesterettsjustitiarius. Alle bestemmelser om utskytning og loddtrekning utgår. Det tas inn en bestemmelse om at inhabile dommere og dommere som har lovlig forfall, skal erstattes av henholdsvis de neste i ansiennitet eldste høyesterettsdommere og av de av Stortinget valgte stedfortredere. De oppgaver som i dag tilligger Odelstinget, foreslås overført til Stortinget.

I et nytt kapittel 3 gis regler om Stortingets ansvarskommisjon. Stortinget kan vedta at et nytt, uavhengig organ - kalt Stortingets ansvarskommisjon - skal innlede undersøkelser med sikte på å avklare om det er grunnlag for å gjøre konstitusjonelt ansvar gjeldende mot noen. Bakgrunnen for å opprette en egen ansvarskommisjon, er ønske om å effektivisere etterforskningsstadiet i riksrettssaker. Kommisjonen skal bestå av 5 medlemmer oppnevnt av Stortinget for en 6-års periode. Hos medlemmene er det ønskelig med påtale- og etterforskningskompetanse i tillegg til statsrettslig kompetanse. Selv om det er tale om en permanent etterforskningsenhet, vil den først tre i funksjon dersom Stortinget ber om det. Ansvarskommisjonen vil etter forslaget ha en uavhengig stilling, tilsvarende andre kontrollorganer for Stortinget, og den skal gi Stortinget et faktisk og rettslig grunnlag for å foreta den nærmere påtalemessige vurdering. Kommisjonen skal i prinsippet ha samme myndighet som den ordinære påtalemyndighet har ved etterforskning av straffesaker.

Kommisjonen avgir sin tilråding til Stortinget, og saken forberedes deretter i kontroll- og konstitusjonskomiteen som avgir innstilling i påtalespørsmålet til Stortinget.

Merknader til de enkelte bestemmelser fremgår av Dokument nr. 8:22 (2006-2007). Nødvendige endringer i Stortingets forretningsorden er fremmet i et eget representantforslag, jf. Dokument nr. 8:20 (2006-2007), og Innst. S. nr. 107 (2006-2007). Forslagsstillerne viser til at nærmere detaljer og begrunnelse for forslagene fremgår av Dokument nr. 19 (2003-2004).

KOMITEENS MERKNADER

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Berit Brørby, Svein Roald Hansen og Ivar Skulstad, fra Fremskrittspartiet, Carl I. Hagen og lederen Lodve Solholm, fra Høyre, Per-Kristian Foss, fra Sosialistisk Venstreparti, Inge Ryan, fra Kristelig Folkeparti, Ola T. Lånke, og fra Senterpartiet,

Magnhild Meltveit Kleppa, viser til Dokument nr. 12:1 (2003-2004) - grunnlovsforslag fra Jørgen Kosmo, Inge Lønning, Lodve Solholm, Ågot Valle, Odd Holtén, Berit Brørby og Carl I. Hagen om endringer i Grunnloven §§ 20, 30, 86 og 87 og nye §§ 15 og 82 (Riksretten) og Innst. S. nr. 94 (2006-2007). Det foreliggende forslag til endringer i ansvarlighetsloven og riksrettergangsloven, fremmes under forutsetning av at Stortinget vedtar endringene i Grunnloven.

Ansvarlighetsloven

Komiteen støtter forslaget om at Riksrettens kompetanse bør strammes inn og presiseres slik at det bare er straffbare handlinger som alene statsråder, stortingsrepresentanter og høyesterettsdommere kan begå, og som innebærer et brudd på en konstitusjonell plikt, som skal påtales ved riksrett. Lovbrudd av annen karakter skal håndteres på samme måte som for andre borgere, dvs. gjennom de ordinære bestemmelsene i straffeloven. Komiteen er også enig i at man forsøker å unngå strafferegler som knytter straffansvaret til svært vidtfavende og utpreget politiske vurderingstemaer, jf. endringen i ansvarlighetsloven § 11.

Komiteen har merket seg at det foreslås en ny strafferegel i ansvarlighetsloven § 15 for de tilfeller der et medlem av regjeringen ikke søker avskjed etter at Stortinget har vedtatt forslag om mistillit, eller hvor vedkommende går ut over sine fullmakter etter at mistillitsvedtak er fattet. Bestemmelsen utfyller den nye § 15 i Grunnloven. Strafferammen for brudd på § 15 er foreslått satt til 10 års fengsel. Komiteen viser til at dette er i tråd med det som ellers er høyeste strafferamme i ansvarlighetsloven. Forslaget til strafferamme er også i samsvar med en tilsvarende bestemmelse foreslått i straffeloven av Frøiland-utvalget, jf. Dokument nr. 14 (2002-2003).

Komiteen vil vise til at det i ansvarlighetsloven er flere henvisninger til straffeforment "hefte". Denne straffeformenten er nå fjernet i den nye straffelovens alminnelige del. Disse endringene er vedtatt av Stortinget, men har foreløpig ikke trådt i kraft. Ettersom det er klart at hefte skal utgå som straffeform, bør betegnelsen etter komiteens mening tas ut av alle de bestemmelsene i ansvarlighetsloven som nå skal endres.

Rettergangsreglene

Komiteen støtter forslagene til endringer i riksrettergangsloven, og viser til at det som følge av den nye riksrettsordningen er behov for endringer i sammensetningen av selve Riksretten, samt nye regler om påtalemyndigheten og etterforskningsstadiet i prosessen. Komiteen er enig i at det legges vekt på en utforming som sikrer en uavhengig og upartisk

rettergang. Uavhengighet innebærer at anklagemyndigheten skal være klart skilt fra domsmyndigheten.

Komiteen viser til at Riksretten etter forslaget til ny riksrettsordning skal bestå av 5 dommere fra Høyesterett og 6 medlemmer valgt av Stortinget. Komiteen understreker at det vil være opp til Stortinget - når det velger medlemmer til Riksrettsutvalget - å vurdere hvor tung politisk forankring de enkelte medlemmer skal ha. Sittende medlemmer av regjeringen eller møtende stortingsrepresentanter kan etter forslaget til ny sammensetning av Riksretten ikke velges til medlem eller stedfortreder. Selv om vararepresentanter til Stortinget ikke er utelukket fra å bli valgt - med mulig forbehold for fast møtende vararepresentanter for statsråder og statssekretærer - bør man slik komiteen ser det, unngå å velge disse.

Komiteen finner at gjeldende riksrettergangslov danner et godt utgangspunkt for den fremtidige lovgivning og at det - bortsett fra de nye reglene om Stortingets ansvarskommisjon - derfor hovedsakelig er snakk om endringer av redaksjonell art.

Når det gjelder rettergangsbestemmelsene i riksrettsaker, mener komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet, at vedtak i Riksretten, i tråd med forutsetningen til utvalget som utredet den nye riksrettsordningen, bør fattes ved simpelt flertall. Det kreves med andre ord ikke kvalifisert flertall for at fellende dom kan avsies.

Medlemene i komiteen frå Kristeleg Folkeparti og Senterpartiet viser til at voteingsreglar i Riksretten ikkje vart drøfta i Dokument nr. 19 (2003-2004). Det vart ikkje spesielt utgreidd om det skal krevjast kvalifisert fleirtal for å kjenna tiltalte skuldig.

Ordinær norsk straffeprosess er i hovudsak basert på tanken om at fellande dom bør støtta seg på meir enn eit knapt fleirtal. I lagmannsretten er fleirtalskravet for fellande dom 70 pst. ved jury og 71,4 pst. ved meddomsrett. Desse fleirtalskrava kan seiast å spegla det ålment godkjente rettstryggleiksprinsippet i straffeprosessen om at rimeleg tvil skal koma tiltalte til gode. Desse medlemene meiner det er rimeleg at tilsvarande rettstryggleik skal gjelda for dei som vert stilte for riksrett. Desse medlemene går difor inn for at fleirtalskravet som skal krevjast for å kjenne tiltalte skuldig, vert heva frå simpelt til kvalifisert fleirtal.

Desse medlemene vil visa til at Riksretten i framtida skal ha elleve medlemmer; fem høgsterettsdommarar og seks medlemmer som skal veljast av Stortinget. Krav om simpelt fleirtal inneber såleis at fellande dom skal avseiast med seks mot fem røyster. Med andre ord kan tiltale dømmast til straff sjølv om

alle dei fem høgsterettsdommarane røystar for frikjenning. Det er ikkje utenkjeleg at tiltalte i riksrettsaker kan hevda at tiltalen er politisk motivert. I fall vil det vera uheldig om fellande dom ikkje vert avsagt med støtte frå nokon av høgsterettsdommarane. Krav om kvalifisert fleirtal vil hindra slike utfall, auka rettstryggleiken og minimera sannsynet for at Riksretten vert nokon politisert domstol. Desse medlemene går inn for at minst 7 av dei 11 medlemene i Riksretten må stemma for å kjenna tiltalte skuldig. Desse medlemene ynskjer å presisera at andre vedtak i Riksretten skal - som fram til no - kunne gjerast med simpelt fleirtal.

Desse medlemene viser elles til USA, der Grunnlova krev at 2/3 av medlemene i Riksretten (Senatet) må røyta for fellande dom. Dette er bortimot jamgodt med kravet om 7 av 11 røyster for fellande domar i den norske Riksretten, som gjev eit fleirtalskrav på 63,6 pst.

På denne bakgrunn fremjar desse medlemene fylgjande forslag:

"I lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker vert det gjort fylgjande endring:

§ 11 fyrste lekk skal lyde:

For at straff skal kunne ilegges ved dom av Riksretten, må minst 7 av den dømmende retts medlemmer ha stemt for fellelse. Ved avgjørelsen av om skadeserstatning eller erstatning for saksomkostninger skal idømmes, må et flertall av den dømmende retts medlemmer ha stemt for fellelse. Ved andre avgjørelser gjør presidentens stemme utslaget dersom stemmene står likt."

Når det gjelder forslaget til nytt kapittel 3 om Stortingets ansvarskomisjon, er komiteen enig i at det bør etableres en permanent etterforskningsenhet bestående av 5 medlemmer som velges av Stortinget for 6 år om gangen. Dette vil etter komiteens syn kunne effektivisere etterforskningsstadiet i riksrettssaker. Komiteen peker på at det i flere tilfeller har vært oppnevnt særskilte granskingskomisjoner der det har vært aktuelt for Stortinget å vurdere spørsmålet om konstitusjonelt ansvar. Stortinget har begrensede ressurser til å kunne foreta en omfattende etterforskning av mulige konstitusjonelle lovbrudd, og både av kompetanse- og kapasitetshensyn er det derfor gunstig at det finnes et hjelpeorgan Stortinget kan benytte når man finner grunn til det. Ved å opprette et permanent organ, vil det administrative appa-

ratet i større grad være på plass om behovet skulle oppstå, og prosessen vil derfor kunne iverksettes raskere. Komiteen peker på at dette også vil være en fordel for den/de som undersøkelsene vil være rettet mot. I den forbindelse viser komiteen også til at vedkommende vil ha rett til offentlig oppnevnt forsvarer straks vedtak om å be ansvarskomisjonen iverksette undersøkelser er fattet.

Ansvarskomisjonen skal tre sammen på anmodning fra Stortinget og vil først tre i funksjon når det er saker å arbeide med. Komiteen har merket seg at kommisjonen i likhet med tilsvarende kontrollorganer for Stortinget, skal ha en uavhengig stilling.

Komiteen har for øvrig, i samråd med Stortingets konstitusjonelle kontor, foreslått enkelte lovtekniske endringer riksrettergangsloven i forhold til forslaget i Dokument nr. 19 (2003-2004):

I riksrettergangsloven § 30 tredje ledd er det foreslått en hjemmel for Stortinget til å gi nærmere regler om ansvarskomisjonens sammensetning, arbeidsmåte og administrasjon. For øvrig skal kommisjonen selv bestemme sin arbeidsmåte og den kan ikke instrueres om sin myndighetsutøvelse. Hjemmelen er ment som en mulighet for Stortinget til å gi utfyllende bestemmelser hvis det skulle vise seg å være behov for det. I stedet for uttrykket Stortinget "fastsetter" nærmere regler, foreslår komiteen at Stortinget "kan fastsette" nærmere regler.

I riksrettergangsloven § 30 er gitt en hjemmel for at vitner som møter for kommisjon skal ha rett til vitnegodtgjørelse. Av hensyn til en bedre sammenheng i reglene, bør bestemmelsen etter komiteens syn flyttes til § 33 hvor møteplikten for kommisjonen er behandlet.

FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Kristelig Folkeparti og Senterpartiet:

I lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker vert det gjort fylgjande endring:

§ 11 fyrste lekk skal lyde:

For at straff skal kunne ilegges ved dom av Riksretten, må minst 7 av den dømmende retts medlemmer ha stemt for fellelse. Ved avgjørelsen av om skadeserstatning eller erstatning for saksomkostninger skal idømmes, må et flertall av den dømmende retts medlemmer ha stemt for fellelse. Ved andre avgjørelser gjør presidentens stemme utslaget dersom stemmene står likt.

KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til dokumentet og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om endringer i lov 5. februar 1932 nr. 1 om straff for handlinger som påtales ved riksrett og lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker

I

I lov 5. februar 1932 nr. 1 om straff for handlinger som påtales ved riksrett, gjøres følgende endringer:

Lovens tittel skal lyde:

Lov om *ansvar* for handlinger som påtales ved Riksrett

§ 1 skal lyde:

Denne lov får anvendelse på handlinger som påtales ved Riksrett.

Forsåvidt ikke annet følger av denne lov, gjelder bestemmelsene om straff og erstatning i lovgivningen for øvrig ved siden av denne lov, når Statsrådets, Høyesteretts eller Stortingets medlemmer har brutt sine konstitusjonelle plikter.

§ 2 oppheves.

§ 5 annet ledd skal lyde:

Foreldelsens løp avbrytes ved beslutningen om tiltale, eller ved særskilt beslutning av Stortinget om å iverksette undersøkelser såfremt beslutning om tiltale derefter blir fattet innen 1 år.

§ 6 oppheves.

§ 7 skal lyde:

For handling som påtales ved Riksrett kan den ansvarlige tilpliktes å betale erstatning for den skade som er voldt.

§ 9 skal lyde:

Undlater noget medlem av Statsrådet under behandlingen av en sak å gi opplysninger som har betydning for saken, eller gir han uriktige opplysninger, straffes han med bøter eller med fengsel inntil 5 år.

Det medlem av statsrådet som misligholder sin opplysningsplikt overfor Stortinget, straffes med bøter eller med fengsel inntil 5 år.

§ 10 skal lyde:

Med bøter eller med fengsel inntil 2 år straffes det medlem av Statsrådet som bevirker eller medvirker til at statens eiendommer eller øvrige midler ikke blir

forsvarlig anvendt, eller bestyrt, eller som på annen måte viser uforstand eller forsømmelighet i sin virksomhet.

§ 11 skal lyde:

Den der som medlem av Statsrådet på annen måte enn nevnt i denne lovs øvrige bestemmelser ved handling eller undlatelse bevirker eller medvirker til noget som er stridende mot Grunnloven eller rikets lover, straffes med bøter eller med fengsel inntil 10 år.

Med samme straff straffes de medlemmer av Statsrådet, som forsømmer den dem med hensyn til innkallelse av Stortinget ved Grunnlovens § 39 påliggende plikt.

§ 13 skal lyde:

Undlater noget medlem av Stortinget å gi opplysninger som han plikter å meddele Stortinget, eller gir han uriktige opplysninger, straffes han med bøter eller med fengsel inntil 5 år.

§ 15 skal lyde:

Det medlem av statsrådet som ikke innleverer sin søknad om avskjed i samsvar med Grunnlovens § 15 første ledd, straffes med tap av embetet og bøter eller fengsel inntil 10 år.

På samme måte straffes det medlem av statsrådet som, etter at Stortinget har truffet beslutning om mistillit, overskrider sin bemyndigelse ifølge Grunnlovens § 15 tredje ledd.

§ 17 nytt annet ledd skal lyde:

Denne bestemmelse gjelder tilsvarende når et medlem av Høyesterett er medlem av Riksretten.

§ 18 oppheves.

II

I lov 5. februar 1932 nr. 2 om rettergangsmåten i riksrettssaker gjøres følgende endringer:

Kapitel 1 overskriften skal lyde:

Almindelige bestemmelser om Riksretten

§ 3 skal lyde:

Riksretten trer sammen i Høyesteretts lokaler. Foreligger særlige grunner til å holde rettsforhandlingene et annet sted, i eller utenfor rikets hovedstad, kan dette bestemmes av rettens president forsåvidt det første rettsmøte angår, og senere av Riksretten selv.

§ 4 skal lyde:

Blir Riksrettens president kjent ugild, eller har han forfall, trer den efter utnevnelestiden eldste høiesterettsdommer i hans sted.

Blir et annet av Høyesteretts medlemmer kjent ugild, eller har forfall, trer den neste etter utnevnelstiden eldste høyesterettsdommer i hans sted.

Blir et av Stortinget valgt medlem kjent ugild eller har forfall, trer en av Riksrettsutvalgets valgte stedfortredere i hans sted etter fastsatt rekkefølge.

Riksrettens president kan bestemme at en eller flere av stedfortrederne etter henholdsvis annet og tredje ledd skal overvære forhandlingene for å tiltre retten om noen av dommerne får forfall.

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Finner Riksretten det hensiktsmessig kan den også bestemme at vidner som innkalles for å avgi forklaring skal avhøres for et utvalg av rettens medlemmer. Dette utvalg som velges av retten skal i tilfelle ha tre medlemmer, derav én høiesterettsdommer, som tjenestegjør som formann, og *to av medlemmene valgt av Stortinget*. Spørsmålet om vidneplikt avgjøres av utvalget, hvis ikke dette finner at avgjørelsen bør treffes av den samlede rett. Treffer utvalget avgjørelsen, kan den med opsettende virkning innbringes for Riksretten innen en av utvalget fastsatt frist. I Riksrettens avgjørelse deltar i så fall også utvalgets medlemmer.

§ 14 skal lyde:

Om Stortingets ansvarskommisjon gjelder reglene i kapittel 3.

Når beslutning om tiltale for Riksrett er *fattet, antar Stortinget* en eller flere anklagere til å føre saken.

Stortingets president sender utskrift av tiltalebeslutningen til Regjeringen og til *Høyesteretts formann*, og underretter denne om *at Riksrett er besluttet nedsatt* og om valget *av anklager* eller anklagere. Som president i Riksretten sørger *Høyesteretts formann* for at tiltalebeslutningen uten opphold blir forkynt for den anklagede. Forkynnelsen utføres ved notarius publicus. Dog kan skriftlig erkjennelse fra den anklagede tre istedenfor sådan forkynnelse. Ved forkynnelsen gjøres den anklagede bekjent med bestemmelsene i denne lovs § 15.

§ 15 skal lyde:

Så snart *Stortinget* har fattet beslutning om tiltale for Riksrett, kan den eller de anklagede kreve opnevnt en forsvarer som de selv utpeker. Er det flere anklagere, kan et tilsvarende antall forsvarere kreves opnevnt.

Opnevningen foretas av *Riksrettens president*. Finner han det rimelig, kan han etter begjæring opnevne særskilte forsvarere for en enkelt eller enkelte av flere anklagede. Blir en begjæring om opnevning av flere forsvarere ikke tatt tilfølge, kan avgjørelsen prøves av Riksretten.

Blir begjæring om opnevning av forsvarer ikke fremsatt innen to uker fra forkynnelsen av tiltalebeslutningen, opnevner *presidenten* i alle tilfelle forsvarer.

Presidenten underretter den anklagede og anklageren om *oppnevningen*.

§ 16 skal lyde:

Når forsvarer er oppnevnt, sender Riksrettens president i rekommandert brev en fortegnelse over *Høyesteretts* medlemmer og *de av Stortinget valgte medlemmer* til anklageren, den anklagede og *forsvareren*. Samtidig berammer han rettsmøte i saken. Han utferdiger innkallelse til den anklagede med et varsel av minst to uker og sørger for at innkallelsen blir forkynt. Om forkynnelsesmåten gjelder bestemmelsen i § 14 *tredje* ledd.

Presidenten underretter anklageren og forsvareren om berammelsen og innkaller til *rettsmøte*.

§ 17 første ledd skal lyde:

Når Riksretten er trådt sammen, avgir *de av Stortinget valgte* medlemmer skriftlig dommerforsikring etter reglene i domstolloven § 60, for så vidt de ikke tidligere har avgitt slik forsikring. Om forsikringens innhold gjelder de samme regler som for utnevnte dommere. Det personale som tjenestegjør ved retten, avgir skriftlig forsikring etter reglene i domstolloven § 141 om at de vil bevare taushet om forhandlinger som besluttes holdt hemmelig.

§§ 18 til 20 oppheves.

§ 21 skal lyde:

Når retten har fått *sin lovlige* sammensetning, gir anklageren en kort fremstilling av saken og en kort oversikt over de bevis som vil bli ført og hvad dermed aktes godtgjort.

Efterat forsvareren har fått ordet til en tilsvarende fremstilling og bevisoversikt, avhøres den anklagede såfremt han er villig til å avgi forklaring.

Avhøringen ledes av *Riksrettens president* eller, når han har forfall eller bestemmer det, av den eldste høiesterettsdommer. Anklageren og forsvareren kan stille spørsmål direkte til den anklagede, når *presidenten* tillater det.

§ 22 annet ledd skal lyde:

Når vidner avhøres for den samlede rett, ledes avhøringen av *Riksrettens president* eller, når han bestemmer det, av den eldste høiesterettsdommer. Det samme gjelder om avhøringen av sakkyndige. Det kan overlates til anklageren og forsvareren helt eller delvis å foreta avhøringen.

§ 23 tredje ledd skal lyde:

Anklageren og forsvareren har rett til å få ordet to ganger *hver*. Den anklagede, eller om det er flere anklagede enhver av dem, kan uttale sig hver gang forsvareren har hatt ordet. Er det flere anklagere og forsvarere, kan hver av dem ta ordet to ganger.

§ 24 skal lyde:

Når retten finner at saken er ferdig til å pådømmes, erklærer Riksrettens president forhandlingen sluttet og saken optatt til *doms*.

§ 25 annet ledd skal lyde:

Voteringen begynner senest den 6te virkedag efterat saken er optatt til *doms*. Når voteringen er påbegynt, må den ikke avbrytes, før dommen er avsagt. Høiesteretts dommere, undtagen *Riksrettens president*, voterer først. Efterat *de av Stortinget valgte medlemmer* har votert, avgir *presidenten* sitt *votum*. *Rekkefølgen* i voteringen bestemmes for øvrig ved loddtrekning.

§ 28 første ledd skal lyde:

Når saken således er tilendebragt, utferdiges avskrift av dommen, som underskrives av Riksrettens president og paraføres av dens sekretær. Hvis Stortinget er samlet, når dommen faller, blir denne domsavskrift først å tilstille *Stortingets* president, for å opleses i *Stortinget*, hvorefter den forsynes med publikasjonspåtegning av *Stortingets* president og sendes tilbake til Riksrettspresidenten, som derefter sender den til Regjeringen med anmodning om dennes foranstaltning i henseende til dommens fullbyrdelse. Er Stortinget ikke samlet, sender Riksrettens president, efter å ha underrettet *Stortingets* president, domsavskriften direkte til Regjeringen med sådan anmodning som nevnt.

Nytt kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3 Stortingets ansvarskommisjon

§ 30 skal lyde:

Når Stortinget ber om det, iverksetter Stortingets ansvarskommisjon undersøkelser for å klarlegge om det er grunnlag for å ta ut tiltale for Riksrett i henhold til Grunnloven § 86.

Ansvarskommisjonen skal ha 5 medlemmer som velges av Stortinget for en periode på inntil 6 år etter

innstilling fra Stortingets presidentskap. Hvis særlige grunner tilsier det, kan Stortinget velge stedfortreder for medlem av kommisjonen i en enkelt sak, eller løse et medlem fra vervet og foreta nytt valg for den resterende del av perioden.

Stortinget kan fastsette nærmere regler om kommisjonens sammensetning, arbeidsmåte og administrasjon. For øvrig bestemmer kommisjonen selv sin arbeidsmåte, og antar den bistand den finner nødvendig. Kommisjonen kan ikke instrueres om sin utøving av myndighet.

§ 31 skal lyde:

Ansvarskommisjonen gir en vurdering av om den mener det er grunnlag for å gjøre konstitusjonelt ansvar gjeldende mot noen og rapporterer til Stortinget. Rapporten skal være offentlig, med mindre særlige hensyn tilsier at den helt eller delvis bør være taushetsbelagt.

§ 32 skal lyde:

Så snart Stortinget har besluttet å be ansvarskommisjonen iverksette undersøkelser, har den som undersøkelserne er rettet mot krav på å få oppnevnt offentlig forsvarer. Oppnevnelsen foretas av kommisjonens leder. Den som undersøkelserne er rettet mot har for øvrig de samme rettigheter som en som etterforskes i medhold av straffeprosessloven.

§ 33 skal lyde:

Ansvarskommisjonen kan iverksette slike etterforskningsskritt som etter straffeprosessloven kan besluttes av politi eller påtalemyndighet.

Enhver plikter etter innkalling å møte for kommisjonen. Kommisjonen eller en som handler på vegne av den, kan foreta avhør etter reglene om politiavhør. Etter reglene i straffeprosessloven kan kommisjonen sette frem begjæring for tingretten om gransking, bruk av tvangsmidler eller om bevisopptak, og kommisjonen kan søke bistand hos sakkyndige. Kommisjonen kan anmode politiet om å utføre nærmere angitte etterforskningsskritt.

§ 10 tredje ledd annet punktum om godtgjørelse til vitner gjelder tilsvarende for den som etterkommer pålegg om å møte for kommisjonen.

III

Loven trer i kraft straks.

Oslo, i kontroll- og konstitusjonskomiteen, den 19. desember 2006

Lodve Solholm

leder

Carl I. Hagen

ordfører

